

Boligløypa - en veiviser i boligsaker

Målgruppen for heftet er personer med bevegelsesvansker som ønsker å tilrettelegge egen bolig og ansatte i kommunen som skal hjelpe dem med dette.

Juni 2016

Forord

I perioden 1998–2005 utarbeidet noen ergoterapeuter i Bamble, Porsgrunn og Skien kommune i samarbeid med NAV Hjelpemiddelsentral Telemark en “boligløype” som veiviser for kommunale ergoterapeuter som arbeider med boligsaker.

Den hadde lokal forankring og var helt konkret med tanke på stedlige forhold. Den var i papirformat og hadde mange vedlegg med informasjon fra de aktuelle kommunene og Husbanken.

NAV Hjelpemiddelsentral Telemark har i 2015-16 utarbeidet en digital løsning på “Boligløypa” og fornyet deler av innholdet. Den er ment som en veiviser for både brukere og fagpersoner i kommunene som har spørsmål knyttet til boligtilpassing.

Det finnes mye aktuell informasjon, og vi har forsøkt å samle noe av dette i denne veiviseren.

Boligløypa handler mest om bygningsmessige endringer i eksisterende private hjem.

Planlegging og tilpassing av bolig for funksjonshemmede er ofte sammensatte og komplekse saker. Det innebærer ofte en kombinasjon av tekniske

hjelpemidler og ombygging av bolig, og involverer flere etater. Spørsmål om økonomi står ofte sentralt.

Behovet for å gjøre eksisterende boliger mer tilgjengelige er stort. Cirka 10 prosent av boligene i Norge er tilgjengelige for rullestolbrukere. Økt tilgjengelighet gir økt selvstendighet og mindre behov for tjenester fra andre.

Husk at det finnes tverrfaglig kompetanse på tvers av distrikts- og kommunegrenser. Søk råd hos kolleger.

NAV Hjelpemiddelsentral er et ressurs- og kompetansesenter som kan bistå i disse sakene. Hjelpemiddelsentralene kan ha ulik intern organisering, men alle har rådgivere, vedtakspersoner og teknikere som har ansvar for dette saksfeltet. Ta kontakt med din hjelpemiddelsentral for å få nærmere informasjon.

Skien, juni 2016

NAV Hjelpemiddelsentral Telemark

Innhold

Definisjoner	03
Utgangspunkt	04
Første hjemmebesøk/kartlegging	04
Mulige løsninger	05
Søk tilskudd til utredning og/eller prosjektering	05
Andre hjemmebesøk	06
Vurdering av hustegninger	06
Videre saksgang	07
Tilpassing av boligen	08
Kontakt med egen kommune	08
Kontakt med NAV Hjelpemiddelsentral	08
Kontakt med Husbanken	09
Ressursliste	10

Definisjoner

Bruker

Personen som har behov for tilrettelegging av bolig.

Boligsak

Tilrettelegging av eksisterende bolig fordi beboer har bevegelsesvansker som gjør at tilgjengeligheten til og i boligen er redusert.

Huseier

Den som eier boligen er juridisk og økonomisk ansvarlig for tilpassingen. I denne veiviseren er bruker og huseier samme person.

Byggherre

Oppdragsgiver. Enhver fysisk eller juridisk person som får utført et bygge- eller anleggsarbeid (Byggherreforskriften).

Tiltakshaver

Tiltakshaver er etter Plan og bygningsloven den personen tiltaket utføres på vegne av. Tiltakshaver er den som eier boligen. Bruker er ofte byggherre/ tiltakshaver i egen sak.

Terapeut

I denne veiviseren er terapeut benyttet som fellesbetegnelse for ergoterapeut og fysioterapeut.

Utgangspunkt

Boligen fungerer ikke hensiktsmessig for bruker. Det er ulik praksis i hvordan boligtilrettelegging blir organisert og ivaretatt i kommunene. Tradisjonelt er det ergo- og fysioterapeuter i kommunene som arbeider med rådgivning vedrørende tilrettelegging av bolig samt formidling av tekniske hjelpemidler. Terapeutene er som oftest organisert i helse- eller pleie- og omsorgsetaten. Kommunens servicesenter eller tilsvarende vil kunne gi informasjon om hvem som er aktuell terapeut.

Det anbefales at bruker tar kontakt med aktuell fagperson i kommunen for veiledning, for så å sende en henvisning til hjelpemiddelsentralen med ønske om

bistand for tilpassing av bolig. Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid er av stor betydning i disse sakene.

Andre aktuelle instanser i kommunen kan være teknisk etat, boligkontoret, eiendomsenheten, vaktmestertjenesten. Ofte er det terapeuten som koordinerer dette samarbeidet.

Etter at saken er henvist til terapeut i kommunen vil vedkommende foreta et hjemmebesøk for å vurdere om det er behov for å få tilpasset.

Første hjemmebesøk

Følgende personer bør være til stede ved det første hjemmebesøket:

- Bruker
- Byggherre / tiltakshaver (huseier) der dette er en annen person enn bruker
- Pårørende
- Hjemmetjeneste der dette er aktuelt
- Ergo- eller fysioterapeut

Det bør ikke være for mange deltakere på dette møtet.

Forslag til sjekkliste for møtet:

- Klargjør hvem som eier boligen og at huseier gir tillatelse til eventuelle bygningsmessige endringer.
- Kartlegg brukers helsesituasjon og funksjonsnivå, både når det gjelder ressurser og begrensninger.
  - Hvordan er dagens funksjonsnivå, og hvordan vil det kunne utvikle seg frem i tid?
  - Har bruker behov for personhjelp i dag eller frem i tid?
  - Hvordan er hjelpemiddelbehovet i dag og hvordan vil det kunne være frem i tid?
- Skaff hustegninger/situasjonsplan. Dette kan fås i kommunen og er til stor hjelp i det videre arbeidet
- Kartlegg boligen, rom for rom, samt uteområdet med tanke på nåværende og fremtidig funksjonsnivå.

- Er atkomst til bolig tilgjengelig?
- Er stue, soverom, bad og kjøkken tilgjengelig?
- Kartlegg aktiviteter i boligen, rom for rom.
- Hvilke endringer er nødvendig for at bruker skal kunne være selvhjulpne?
- Hvilke endringer er nødvendig for at det skal kunne gis nødvendig tilsyn og pleie?
- Er boligen tilknyttet borettslag? Brukeren kontakter styret i borettslaget/sam-eiet for å få informasjon om hvilke skriftlige søknader / tillatelser som kreves.
- Kartlegg den økonomiske situasjonen. Hva er rammen for prosjektet?
- Er boligen verneverdig? Det kan ha store konsekvenser for hvilke bygningsmessige endringer som kan gjøres.

Før dere går videre er det viktig at brukeren utarbeider en prioritert oversikt over hvilke hensiktsmessige utbedringer som ønskes utført. Hva må gjøres og hva ønskes utført hvis det er tilstrekkelig tid og økonomi. Dette er svært viktig i den videre saksgangen.

Skriv en rapport og konklusjon etter hjemmebesøket. I rapporten må det komme frem hvem som gjør hva videre fremover.

Mulige løsninger

1. Saken lar seg løse med funksjonstrening og/eller enkel ominnredning av bolig

Det er alltid enklest og mest funksjonelt å bo på en flate.

- Kan det foretas enkel bruksendring av rom? Hvis soverommet er i 2. etasje, er det mulig å flytte sengen til 1. etasje?
- Har boflaten redusert fremkommelighet? Er ommøblering mulig? Kan noen møbler fjernes?
- Er kjøkkenet vanskelig tilgjengelig? Kan plassering i skuffer og skap endres?

2. Det er behov for tekniske hjelpemidler fra NAV Hjelpemiddelsentral

Benytt skjemaet «Søknad om hjelpemidler» eller «Hjelp til vurdering og utprøving» som du finner på nav.no. Husk nødvendige tilleggsskjema.

Er heis- og eller rampetilskudd aktuelt? Se punktet «Tilpassing av boligen – Kontakt med NAV Hjelpemiddelsentral».

3. Enkle eller omfattende bygningsmessige endringer er nødvendige.

Dette kan for eksempel være

- Fjerning av terskler / utvidelse av dører
- Flytte vegger innendørs
- Bruksendring av rom (til f.eks. våtrom)
- Ombygging av bad og/eller kjøkken
- Tilbygg

Omfattende bygningsmessige endringer kan kreve arkitektbistand og bruk av håndverkere. Dette kan bli en omfattende og sammensatt sak og denne veiviseren sier noe om videre saksgang.

Når det gjelder kontakt med håndverkere, byggefirma og arkitekt er det ønskelig at brukeren selv velger firma.

4. Bruker velger å flytte

Hvis det viser seg at behovet for tilrettelegging av boligen blir svært omfattende, kan det være at brukeren velger å flytte. Det kan være hensiktsmessig at terapeuten bistår som rådgiver i forhold til valg av ny bolig. I «Ressurslisten» sist i denne veiviseren er det henvisning til informasjon som også vil være nyttig i forhold til valg av ny bolig.

Søk tilskudd til utredning og/eller prosjektering

Det kan være hensiktsmessig å søke Husbanken om tilskudd til utredning og prosjektering. Dette vil kunne gi et godt grunnlag for å få et kostnadsoverslag for tilpassingsarbeidet som ønskes utført.

Tilskudd til utredning

Utredningstilskudd kan gis til personer som har behov for tilrettelegging av bolig. Dette tilskuddet kan benyttes til enkle undersøkelser av boligen og uteområdet. Undersøkelsen kan gi en beskrivelse av den tekniske tilstanden på boligen, arealbehovet, muligheter og begrensninger og økonomiske overslag. Utredningen skal utføres av fagkyndig. Tilskuddet kan dekke kostnader med inntil kr 20.000 per sak (per juni 2016). Det kan i spesielle tilfeller gis

høyere tilskudd. I tilfeller hvor tilskuddet går ut over standardsatsene, skal søkerens økonomi vurderes. Søknaden sendes Husbanken etter påtegning i kommunen.

Tilskudd til prosjektering (arkitektbistand)

Prosjekteringstilskudd kan gis til personer som har behov for tilrettelegging av bolig. Tilskuddet går til å dekke kostnader til faglig bistand til prosjektering, dvs. arkitekthonorar eller lignende. Prosjekteringen skal utføres av fagkyndig. Tilskuddet kan dekke kostnader med inntil kr 20.000 per sak (per juni 2016). Det kan i spesielle tilfeller gis høyere tilskudd. I tilfeller hvor tilskuddet går ut over standardsatsene, skal søkerens økonomi vurderes. Søknad

sendes Husbanken etter påtegning i kommunen. Det anbefales at terapeuten skriver en funksjonsbeskrivelse som legges ved disse søknadene. Den skal gi en beskrivelse av brukeren i forhold til boligen og det skal komme frem forslag til endringer som ønskes utført.

Forhør dere med en arkitekt

Det finnes ingen offisiell oversikt over arkitekter som har jobbet med tilsvarende saker. Spør terapeuten i egen kommune, eventuelt i nabokommuner om de har erfaring med arkitekter som har vært involvert i tilsvarende saker og som har løst sakene på en god

og hensiktsmessig måte. Kontakt arkitekten. Legg frem saken og spør om vedkommende har mulighet til å ta oppdraget.

Brukeren er ansvarlig i søknadsprosessen. Skjemaene fylles om mulig ut av bruker og/eller pårørende. Lokal terapeut kan bistå med veiledning ved utfylling. Det er hensiktsmessig at terapeuten får kopi av vedtaket fra Husbanken for oppfølging.

Andre hjemmebesøk

Når svar på søknad om utrednings- og/eller prosjekteringstilskudd foreligger, forberedes det et nytt hjemmebesøk.

I tillegg til arkitekten bør følgende være tilstede:

- Bruker
- Byggherre/tiltakshaver (huseier) der dette er en annen person enn bruker
- Ergo- eller fysioterapeut som følger opp saken
- Pårørende der dette er hensiktsmessig
- NAV Hjelpemiddelsentral og/eller andre samarbeidspartnere der dette er aktuelt

Ved dette besøket diskuteres planer for hvordan boligen ønskes tilpasset. Det må formidles en klar

«bestilling» til arkitekten for å kunne utnytte tildelt tid på best mulig måte. Det er viktig å trekke konklusjoner, og det må skrives et referat.

Arkitektens tidsbruk

Ved besøket må det avklares hvilke rammer arkitekten skal forholde seg til. Arkitekten skal holde seg innenfor de rammene Husbanken har tildelt. Bruker må holdes oppdatert på medgått tid. Eventuelt behov for mer bruk av tid og kostnader knyttet til dette, skal avtales mellom arkitekt og bruker.

Vurdering av hustedgninger

Bruker og terapeut får tilsendt tegningsutkast fra arkitekten. Terapeuten som følger opp saken bør ta et nytt hjemmebesøk hos bruker for å sjekke at utkastet er i tråd med det som ble bestemt. I dette møtet kan det være aktuelt å involvere NAV Hjelpemiddelsentral med tanke på veiledning/rådgivning. Ønsker og behov for endringer må meldes til arkitekten.

Når tegningene er endelige sender arkitekten brev til bruker/byggherre for å få en skriftlig bekreftelse på at prosjektet er utført. Dette for at arkitekten skal få utbetalt honorar for oppdraget fra Husbanken.

Videre saksgang

Brukeren må få informasjon om at det kan være muligheter for hjelp til finansiering av utbedringsarbeidet. Det finnes både låne- og tilskuddsordninger via Husbanken.

Husbanken gir tilskudd til kommuner for videre tildeling til enkeltpersoner med nedsatt funksjonsevne og til eldre som ønsker å tilpasse boligen slik at de fortsatt kan bo hjemme ved fremtidig nedsatt funksjonsevne. Tildelingen gjøres etter økonomisk behovsprøving og tilpassingen må være hensiktsmessig. Størrelsen på tilskuddet gis ut fra tilgjengelige midler samt en helhetsvurdering.

Brukeren bør ta kontakt med den enheten i kommunen som administrerer Husbankens ordninger (Sjekk med egen kommune hva som er rett kontaktinformasjon). Kommunen skal være behjelpelig med å finne frem til de mulighetene som er aktuelle. Det kan søkes tilskudd til enkle tiltak for å bedre tilkomsten til boligen og/eller ombygginger for å tilrettelegge boligen.

Eventuelle søknader sendes kommunen. Det kan søkes tilskudd til både leid og eid bolig. Terapeuten bør skrive en uttalelse som legges ved en eventuell søknad om utbedringstilskudd og -lån. Terapeuten kan gi råd om funksjonelle løsninger i forhold til innredning.

Er det aktuelt å søke tekniske hjelpemidler som skal supplere tilpassingen som ønskes utført? Det anbefales å ta kontakt med NAV Hjelpemiddelsentral i eget fylke for å avtale et møte. Møtet kan være hjemme hos bruker eller på hjelpemiddelsentralen.

Når i byggeprosessen ønsker hjelpemiddelsentralen at søknad om tekniske hjelpemidler sendes inn? Er det hensiktsmessig å benytte henvisningsskjemaet?

Det kan være hensiktsmessig at man sammen med NAV Hjelpemiddelsentral ser på tegningene og avklarer en del detaljer.

Aktuelle problemstillinger:

- Må tak eller vegger forsterkes for å kunne søke om fastmonterte hjelpemidler? (Eksempler på dette kan være stasjonær (takmontert) personløfter, motorisert hev/senk av skap på kjøkken, elektrisk hev/senk av servant på bad osv.)

- Er det behov for ekstra strømpunkt i forbindelse med bruk av hjelpemidler?
- Er det aktuelt å søke heis- og/eller rampetilskudd?

Det anbefales at NAV Hjelpemiddelsentral etablerer kontakt mellom byggherren og leverandører av aktuelle hjelpemidler slik at krav til bygningsmessige detaljer i forbindelse med montering blir avklart.

Hvis brukeren bor i et borettslag/sameie må brukeren sørge for at det innhentes nødvendige skriftlige tillatelser.

Innhenting av pristilbud bør brukeren (eventuelt i samarbeid med pårørende) gjøre selv.

Brukeren har mulighet til å få en forhåndskonferanse hos kommunen (hos byggesaksenheten eller tilsvarende). En forhåndskonferanse er et møte mellom tiltakshaver (bruker) og kommunens saksbehandler. Møtet gir en mulighet til å gjennomgå og klarlegge rammebetingelser for byggetiltaket med hensyn til offentlige bestemmelser. Kommunen fører referat fra møtet. Arkitekten bør være med på dette møtet. Terapeuten kan tilby seg å være med på møtet.

Terapeuten anbefales å ha kontakt med brukeren mens byggearbeidet pågår. Dette kan være hensiktsmessig for å sikre at løsningen blir slik den er tenkt.

Terapeuten skal ha en befaring når arbeidet er avsluttet. En slik sluttevaluering er av stor betydning.

Tilpassing av boligen

Kontakt med egen kommune

Kommunen har ansvar for å tilby boligrådgivning overfor egne innbyggere. Rådgivningen kan omfatte

- kartlegging av behovet for tilpassing
- valg av tiltak
- vurdering av personlig økonomi
- behov for ekstern finansiering (tilskudd og/eller lån)

Arbeidet med rådgivning for tilpassing av bolig er organisert svært forskjellig i de ulike kommunene.

Noen kommuner har en egen boligrådgivningstjeneste hvor det er representanter fra ulike etater og faggrupper, for eksempel

- Ergoterapi- eller fysioterapitjenesten
- Teknisk etat
- Boligkontoret
- NAV (kommunale, sosiale tjenester, bl.a. økonomisk rådgivning, økonomisk stønad)

De mest vanlige tilpassingene har som mål å sikre god tilgjengelighet ved nedsatt bevegelighet og bruk av rullestol.

Tilpassingene kan være enkel bruksendring av rom, de kan være av bygningsmessig art ved montering av tekniske hjelpemidler eller en kombinasjon av disse.

Det kan være

- tilrettelegging av atkomst til boligen
- tilstrekkelige dørbreder
- legge til rette for soverom og bad i 1. etasje
- tilrettelegging av kjøkken
- tilrettelegging av uteområdet for bruk av rullestol

Kommunen skal sørge for formidling av tekniske hjelpemidler. Vanligvis er det ergoterapeuter og fysioterapeuter som jobber med formidling av tekniske hjelpemidler og tilrettelegging av miljø, men andre faggrupper kan også være involvert.

Kommunen er kontaktsted for blant annet Husbankens tilskuddsordninger til utredning, prosjektering og tilpassing. Ta kontakt med kommunens sentralbord for informasjon om hvordan tjenesten er organisert i egen kommune.

Tilskuddsordningene blir blant annet kunngjort på kommunens hjemmeside og i lokalpressen.

Kontakt med NAV Hjelpemiddelsentral

NAV Hjelpemiddelsentral er et tverrfaglig ressurs- og kompetansesenter innen tilrettelegging og hjelpemidelformidling. Den enkelte kommune og NAV Hjelpemiddelsentral har et formalisert samarbeid gjennom en kommuneavtale og eventuelt tilleggsavtaler.

NAV Hjelpemiddelsentral har et overordnet og koordinerende ansvar for hjelpemidler i sitt fylke. De arbeider i hovedsak med tekniske og ergonomiske tiltak overfor enkeltbrukere. Hjelpemiddelsentralen gir faglige råd i valg av funksjonelle løsninger og tilpasser ulike hjelpemidler til bruk i og utenfor boligen. Dette gjelder både ved bygging av ny bolig og ved ombygging av eksisterende bolig.

Hjelpemiddelsentralen jobber i et nært samarbeid med fagpersoner i den enkelte kommune og det er ansatte i kommunen som er ansvarlig for hjelpemidelformidlingen på stedet.

Hjelpemiddelsentralen kan sammen med ansvarlige fagpersoner i kommunen foreta hjemmebesøk hos bruker for å bistå med råd om individuelle og hensiktsmessige løsninger.

På nav.no/bolig er anbefalinger fra NAV på boligområdet samlet. Her finner du temaer som

- hjelpemidler og tilpassinger i boligen
- roller og ansvar
- tilskudd i stedet for heis og/eller rampe
- tilskudd til installering av ordinær heis i flerbolighus
- atkomst til og i egen bolig
- planlegging av omsorgsbolig

Virkemidlet «Heistilskudd»

I tillegg til tradisjonelle tekniske hjelpemidler har NAV Hjelpemiddelsentral fra 2004 hatt mulighet til å benytte folketrygdens midler på en mer fleksibel måte, først som et forsøksprosjekt i to fylker, senere videreført til å omfatte alle fylker. Ordningen er nå permanent.

Tilskuddsordningen kan gis til brukere som fyller vilkårene for å få heis (trappeheis eller løfteplatt-

form) og/eller rampe og forutsetter at hjelpemidlet ikke blir installert. Det gis som et økonomisk tilskudd og skal bidra til at boligen blir varig tilrettelagt for eksempel gjennom utjevning av nivåforskjeller og funksjonsendringer i rom. Dette er ofte en bedre løsning enn utlån av hjelpemidler.

Tilskuddets størrelse tilsvare det hjelpemidlet ville ha kostet (inkludert mva) ut i fra gjeldende rammeavtale i NAV. Hjelpemidlets monteringskostnader blir ikke inkludert i tilskuddets størrelse. Tilskuddet skal ikke overstige hjelpemidlets kostnad.

Det benyttes ordinært søknadsskjema for tekniske hjelpemidler. Det er viktig at aktuelle hjelpeskjema fylles ut slik at det kan foretas riktig utregning av tilskuddets størrelse.

Tilskuddsordningen kombineres ofte med virkemidler fra Husbanken.

Ordningen med «Heistilskudd» fra NAV er ikke behovsprøvd.

For ordningen «Heistilskudd til flerbolighus», se «Tilpassing av boligen – Kontakt med Husbanken».

Kontakt med Husbanken

Husbanken har hovedkontor i Drammen og er delt inn i

- **Region Øst**
Kontorsted i Oslo. Dekker Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark og Oppland
- **Region Sør**
Kontorsted i Arendal og Drammen. Dekker Aust- og Vest-Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud
- **Region Vest**
Kontorsted i Bergen. Dekker Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane
- **Region Midt-Norge**
Kontorsted i Trondheim. Dekker Nord- og Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal
- **Region Bodø**
Kontorsted i Bodø. Dekker Nordland, Sør- og Midt-Troms og Svalbard
- **Region Hammerfest**
Kontorsted i Hammerfest. Dekker Finnmark, Nord-Troms, Balsfjord og Tromsø.

Se husbanken.no for nærmere kontaktinformasjon.

Flere av hjelpemiddelsentralene har inngått en samarbeidsavtale med Husbanken.

Når boligen må tilpasses brukerens spesielle behov, kan det søkes om finansiering til tilpassing og ombygging fra Husbanken. Husbanken har både tilskudds- og låneordninger. Se husbanken.no.

Ordningen «Heistilskudd til flerbolighus»

Det er mulig å søke om tilskudd fra Husbanken og NAV til etterinnstallering av heis i eksisterende leilighetsbygg.

Husbanken

kan gi tilskudd til konsulentbistand for prosjektering av heis og kostnadsoverslag for installering av heis samt tilskudd til installering av heis. Det kan gis tilskudd på inntil 50% av kostnadene til prosjektering/installering. Tilskuddet kan gis til eiere av eksisterende boligeiendommer med minst tre etasjer. Husbanken har også låneordninger som kan benyttes. Det legges blant annet vekt på antall leiligheter som vil kunne betjenes av heisen samt leilighetenes mulighet for tilpassing for bevegelseshemmede.

NAV Hjelpemiddelsentral

kan gi tilskudd, inntil kr 200.000 per oppgang, der en av beboerne fyller vilkår for heisløsning fra NAV. (Dette er en forsøksordning per juni 2016.) NAV Hjelpemiddelsentral fatter vedtak på enkeltbruker der vedkommende er inneforstått med at tilskuddet skal benyttes som delfinansiering av ordinær heis i

fellesoppgang. Det må velges en heisløsning som har et plattformgulv som gir plass for elektrisk rullestol. Se informasjon om dimensjonering på hjelpemiddel-databasen.no og husbanken.no/universell-utforming/heis med informasjon fra pilotprosjektet i Årdal.

Generelt

- Tilskuddet fra Husbanken er det største av de to tilskuddene. Tilskuddet fra NAV er en god, men sparsom ytelse da dette kun vil være en liten delfinansiering.
- For at styret/generalforsamlingen skal kunne ta en avgjørelse må det innhentes en oversikt over alle kostnader knyttet til prosjektet (fra prosjektering til løsningen er ferdig installert) samt en oversikt over fremtidige løpende utgifter til drift og vedlikehold.

Heisløsningen skal være en varig løsning. Planlegging av prosjektet må starte i borettslaget og forankres der. Tiltaket må godkjennes av borettslagets styre og generalforsamling. Det er borettslaget/sameiet som blir eier av løsningen, og det er borettslagets medlemmer som blir brukere av løsningen.

Ergo-/fysioterapitjenesten i kommunen og NAV Hjelpemiddelsentral er rådgivere for å kvalitetssikre løsningen.

Ressurser

Du finner mye nyttig informasjon i lover, forskrifter og veiledere. Her er noen aktuelle adresser:

- [Plan- og bygningsloven](#) (pbl), LOV-2008-06-27 nr 71 Lov om planlegging og byggesaksbehandling.
- [Byggesaksforskriften](#), FOR 2010-03-26 nr 488: Forskrift om byggesak
- [Byggteknisk forskrift \(TEK 10\)](#), FOR 2010-03-26 nr 489: Forskrift om tekniske krav til byggverk
- [Veiledning til byggteknisk forskrift \(TEK 10\)](#)
- [Se eiendom, Kartverket](#)

Husbanken

- [Boligrådgivning i kommunene - ny eksempelsamling](#)
- [Veiledere innen universell utforming](#)
- [Tilpasning av bolig](#)
Søknadsskjemaer, informasjon om regelverk, veiledere, brosjyrer, eksempelsamling m.m.

NAV

- [Sosiale tjenester](#)
- nav.no/bolig

Utarbeidet av NAV Hjelpemiddelsentral Telemark